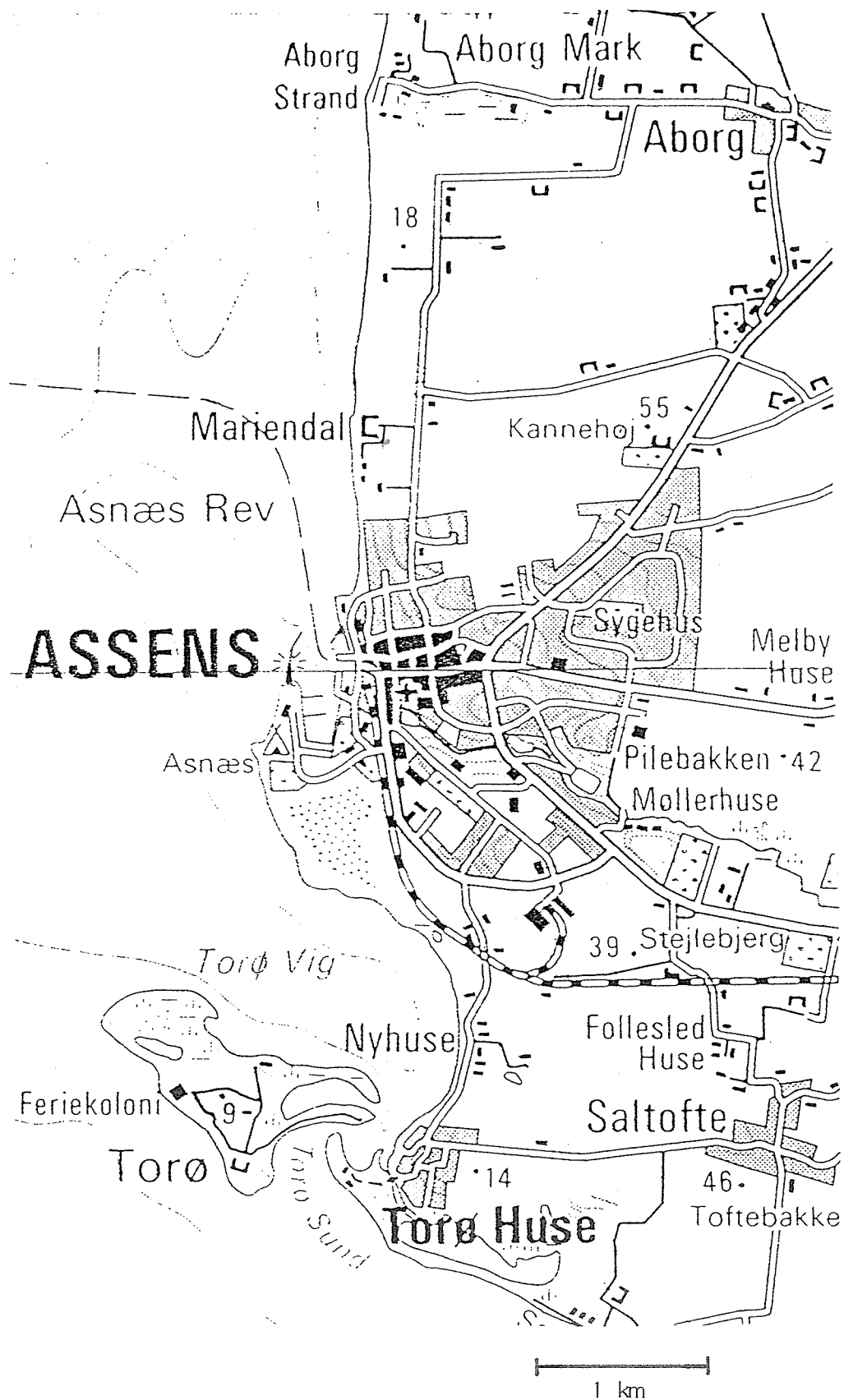

TORØ I LILLE BÆLT

en ø-floraliste med noter

af

Erik Wessberg

TORØ - EN Ø-FLORALISTE MED NOTER

Torø, med et areal på ca. 65 ha, ligger i Lille Bælt, tæt ind under land og et par km sydvest for Assens. Øen er adskilt fra Fyn ved det få hundrede meter brede Torø Sund.

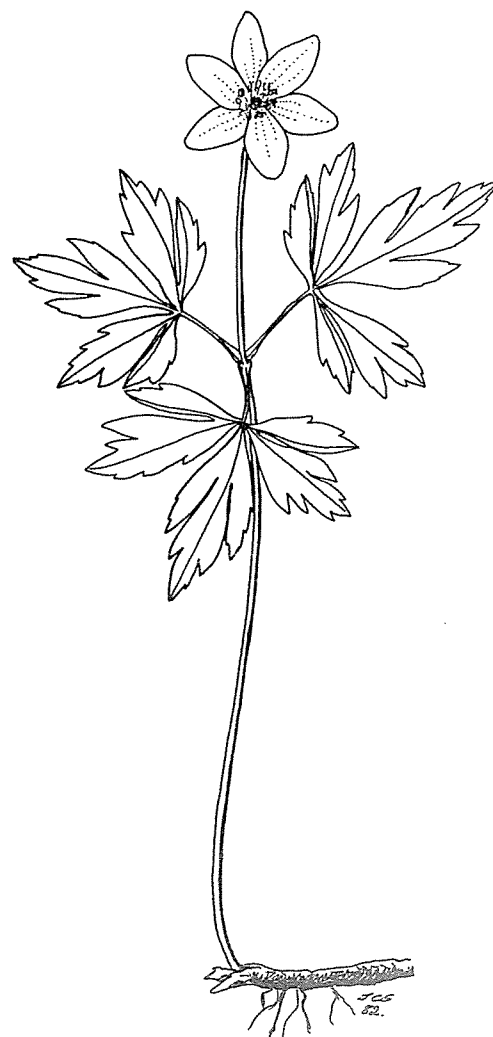
Med undtagelse af det marine forland mod nord, øst og syd består øen af istidsaflejringer med ca. 9 m som højeste punkt. Hele øen er inden for forlandet omgivet af kystskrænter, som næsten overalt er kratbevoksede. Undtaget herfra er de stejleste af skrænterne, der ligger mod vest og sydvest. Her er der i et forsøg på at modvirke erosion opført en cementmur langs skrænten. Omkring 7 ha af det indre (Andersen et al., 1977) er beplantet, især med Gran og Fyr.

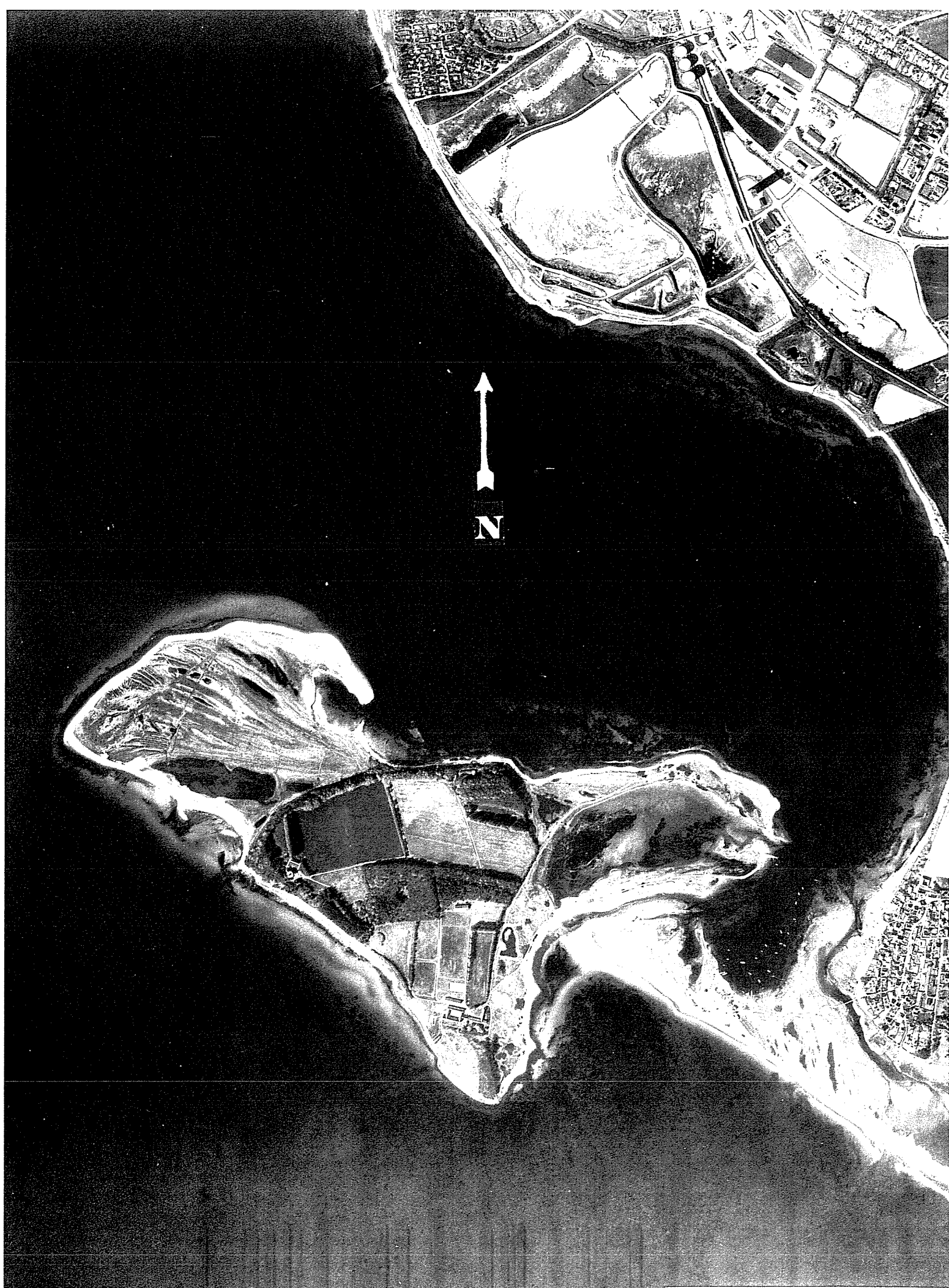
Strandengene mod nord har tidligere været afgræsset, men nu (1991) er husdyrholdet reduceret til kun at omfatte nogle få heste, der holdes på en mindre mark i nærheden af den sydligste af bygningerne. Virkningen af den manglende afgræsning ses meget hurtigt, især på den nordre del af øen.

Torø har tidligere været ejet af det københavnske skolevesen, men ifølge færgemanden er det nu Danmarks Lærerforening, der er ejer. Bygningerne bruges som feriekoloni og benyttes hovedsageligt af københavnske skoler.

Hvid Anemone (*Anemone nemorosa*)

I en lille klat skov ved hytten ved nordøstsiden af Torø (ses på forsidekortet) vokser udover Hvid Anemone bl.a. Gul Anemone (*Anemone ranunculoides*), Desmerurt (*Adoxa moschatellina*), Liljekonval (*Convallaria majalis*), Alm. Bingelurt (*Mercurialis perennis*) og Liden Lærkespore (*Corydalis intermedia*).

TORØ

Kort- og Matrikelstyrelsen

30.4.1990 1:25 10.000

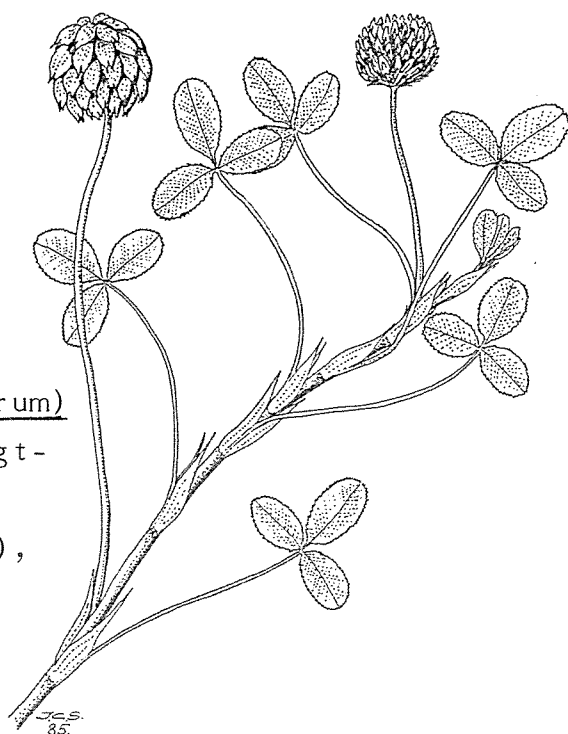
Trods det, at der er ansat en færgemand (motorbåd), må øen nærmest betragtes som et lukket område, såfremt man ikke har et "lovligt" ærinde til den, idet færgemanden ikke fragter uvedkommende over. Dog er der en del sejlere, der går i land, især i den lille vig ved nordøst-siden. Der er da heller ingen skilte, der forbyder, at man gæster øen.

Strandengene

Det største strandengsområde ligger ved nordsiden af øen. På alle sider er dette område omgivet af strandvolde, der især mod vest har stor lighed med klitter. Kun en lille del af området ligger så lavt, at det rummer deciderede strandengsplanter som f.eks. Strandgåsefod (*Suaeda maritima*), Strand-Asters (*Aster tripolium*), Strand-Vejbred (*Plantago maritima*), Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*) samt de to strandengsstarer, Udspilet Star og Fjernakset Star (*Carex extensa* og *C. distans*). Området er en ejendommelig mosaik af lave øst-vestgående strandvolde og - specielt mod syd og vest - strandrørsump. I flere fugtige lavninger med bl.a. Harril (*Juncus gerardi*), Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*), Krybende Hvene (*Agrostis stolonifera*) og Vingefrøet Hindeknæ (*Spergularia media*) findes 3 Gåsefod-arter: Blågrøn Gåsefod, Rød Gåsefod og den sjældne Drue-Gåsefod (*Chenopodium glaucum*, *C. rubrum* og *C. botryodes*). På de lave strandvolde, der

Jordbær-Kløver (*Trifolium fragiferum*)

findes på Torø hyppigst i den svagtsalte zone sammen med bl.a. Smalbladet Kællingetand (*Lotus tenuis*), Strand-Firring (*Sagina maritima*) samt Fjernakset- og Udspilet Star (*Carex distans* og *C. extensa*).

med få meters interval gennemskærer strandengen, vokser bl.a. Bakke-Nellike (*Dianthus deltoides*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*), Flipkrave (*Teesdalia nudicaulis*), Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*), Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), Alm. Firling (*Sagina procumbens*) og Græsbladet Fladstjerne (*Stellaria graminea*).

Strandrørsump findes inderst ved de to lange, østlige odder, ved foden af skrænten mod nord (i strandengens sydlige del) samt omkring nogle få, større strandsøer i strandengen mod nord. De mest betydningsfulde arter hér er Harril, Strand-Kogleaks, Krybende Hvene, Strand-Vejbred, Tagrør (*Phragmites australis*), Blågrøn Kogleaks (*Scirpus tabernaemontani*) og Sandkryb (*Glaux maritima*) samt på den sandede bred ved strandsøerne Drue-Gåsefod.

Strandoverdrevene

Meget veludviklede strandoverdrev findes især på de to øst-vestorienterede odder, omend de ikke har nogen stor udstrækning. Mest iøjnefaldende er den store mængde Strand-salat (*Lactuca tatarica*), der findes hér og iøvrigt flere andre steder på øens strande og strandoverdrev. Af de øvrige arter kan nævnes Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), Mark-Bynke (*Artemisia campestris*), Strandarve (*Honckenya peploides*), Kruset Skræppe (*Rumex crispus*) og Sand-Star (*Carex arenaria*).

Strand-Mandstro

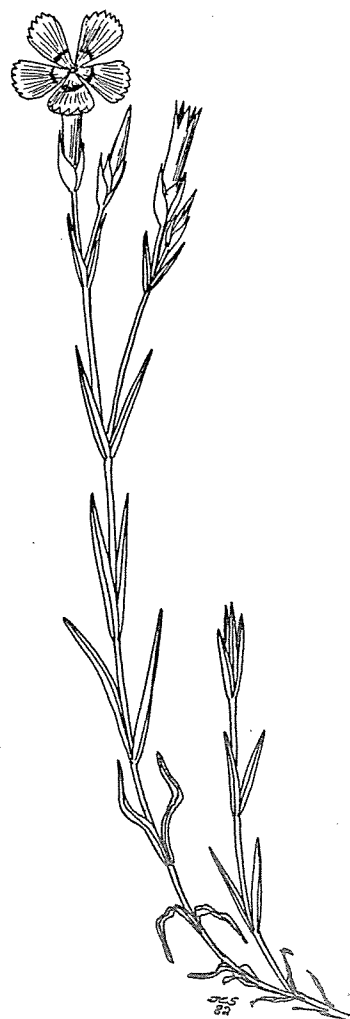
(*Eryngium maritimum*) findes på de sandede/stenede strandvolde og på den øvre del af stranden Torø rundt. Intet sted på øen er den at finde i nævneværdigt stort antal.

Den egentlige strandvegetation består bl.a. af Marehalm (*Leymus arenarius*), Hjælme (*Ammophila arenaria*), Rød Svingel, Strand-Mandstro, Strandarve, Kruset Skræppe og Klæbrig Brandbæger (*Senecio viscosus*). I fugtige lavninger i strandoverdrevet vokser Strand-Malurt (*Artemisia maritima*), Sandkryb, Strand-Asters og bl.a. Harril. Strandoverdrevet øst for den sydligst beliggende bygning er især præget af Krybende Hvene. Derudover findes bl.a. Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*), Tofrøet Vikke (*Vicia hirsuta*), Alm. Kællingetand (*Lotus corniculatus*) og Alm. Brandbæger (*Senecio vulgaris*) samt et par pæne bevoksninger af Rynket Rose (*Rosa rugosa*). Længere sydpå på østkysten findes Strandkål (*Crambe maritima*) og Fliget Vejbred (*Plantago coronopus*).

Overdrevene

Det er især på øens vestlige side, der findes overdrev, mest på sandet bund. En af karakterplanterne på denne biotoptype er Liden Fugleklo (*Ornithopus perpusillus*). Desuden findes der meget Rødknæ (*Rumex acetosella*). Af de øvrige arter kan bl.a. nævnes Engelskgræs (*Armeria maritima*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Alm. Rajgræs (*Lolium perenne*), Alm. Kongepen (*Hypochoeris radicata*), Gul Snerre, Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*), Fliget Vejbred og Lancet-Vej-

Bakke-Nellike (*Dianthus deltoides*)

er en karakteristisk plante på de lave øst-vestgående strandvolde i strandengen mod nord. Af andre karakterplanter hér kan nævnes Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*), Græsbladet Fladstjerne (*Stellaria graminea*) og Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*).

bred (*Plantago coronopus*, *P. lanceolata*). Ved nordvestsiden af Torø rummer overdrevene bl.a. Blåmunke (*Jasione montana*), Draphavre (*Arrhenatherum elatius*), Vår-Brandbæger (*Senecio vernalis*), Gåsemad (*Arabidopsis thaliana*), Femhannet Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*), Alm. Røllike (*Achillea millefolium*) og Hejrenæb (*Erodium cicutarium*). De tidligere opdyrkede marker (bygningerne bruges til lejrskole og er gamle landbrugsbygninger) henligger i dag (1991) uopdyrkede og ugræssede og kan vel nærmest betegnes som overdrev. Her findes stadig Spergel (*Spergula arvensis*), Lugtløs Kamille (*Tripleurospermum inodorum*), Foder-Vikke (*Vicia sativa*) og Hyrdetaske (*Capsella bursa-pastoris*). På et overdrev omkring de vestligste bygninger (domineret af højt voksende stauder og græsser) findes Prikbladet Perikon (*Hypericum perforatum*), Sølv-Potentil (*Potentilla argentea* ssp. *argentea*), Fløjlsgræs (*Holcus lanatus*), Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*) samt Tofrøet Vikke (*Vicia hirsuta*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*) og som dominant Alm. Kvik (*Elytrigia repens*).

En af de første planter man ser, når man går i land på øens østside, er Strand-Salat (*Lactuca tatarica*). Den findes i store mængder på strandene og strandoverdrevene på Torø.

Torø - behov for pleje

I relation til overskriften tænkes først og fremmest på strandengene ved nordsiden af øen. Indtil for ganske få år siden har området været afgræsset, et næsten nyt hegn mod syd og sydøst findes stadigvæk. Allerede nu (1991) er store dele af strandengsområdet domineret af højt voksende græsser. På længere sigt er det meget sandsynligt, at flere følsomme arter vil gå tilbage - eller måske helt forsvinde. For at bevare dette område "intakt" er det meget vigtigt, at der igen sættes dyr herud, helst i form af ungkreaturer. Det kan ikke være afstanden til Fyn, der har bevirket, at kreaturerne ikke mere er til stede. Det er trods alt kun to gange om året, kreaturerne (fårene) evt. skal transporteres.

For de fleste fuglearter er det heller ikke nogen fordel, at området henligger uplejet, idet de ikke ynder lang og kraftig vegetation. Øen er iøvrigt hjemsted for kolonier af ynglende Hættemåge, Sølvmåge, Stormmåge samt Havterne (Ander sen et al. 1977), omend disse kolonier er små.

Trods det, at der i sommerhalvåret er mange gæster (lejrskoledeltagere) på øen, er det intet at sammenligne med øer, der har havn, f.eks. Tunø og Anholt, eller øer med regelmæssig færgeforbindelse, f.eks. Livø og Årø. Der er bemærkelsesværdig lidt slitage på Torø, når der ses bort fra etablerede stier, boldplads mv. Det er mit indtryk, at strandengen mod nord ikke modtager besøg. Hvem udover ornitologer, botanikere (og kreaturer) gider også besøge strandenge?

De botaniske undersøgelser af Torø

De fleste større øer omkring Fyn har tidligere været undersøgt i botanisk henseende; men for de flestes vedkommende er det over 25 år siden, der sidst er foretaget en mere intensiv undersøgelse. For Torø's vedkommende er det præcis 25 år siden, at Alfred Hansen og Anfred Pedersen udarbejdede en fyldig floraliste (25. juli 1966). Siden da er det, så vidt vides, kun Erik Vinther fra By- og Landskabsafdelingen i Fyns Amtskommune, der har noteret planter fra Torø. Disse notater indskrænker sig til en del af de hyppigste planter fra strandengene og strandoverdrevene. Denne undersøgelse fandt sted 6. juli 1983. Selv har jeg besøgt øen den 10. aug. 1986, den 15. maj 1987 (+ Jens Bjerring Poulsen) og den 12. juli 1991.

Floraliste for Torø

I floralisten er alle plantefund, jeg er bekendt med, medtaget. På grund af øens ret beskedne størrelse er der ikke angivet eksakte voksesteder for de enkelte arter. De planter, der er fundet af Alfred Hansen og Anfred Pedersen er mærket: 1966 (AH & AP), medens Erik Vinthers fund er mærket: 1983 (EV). Er en plante set af undertegnede, er det angivet med et !

De anvendte plantenavne følger for størstedelens vedkommende Dansk Feltflora (Hansen 1988, 4. opl.). For brombærrenes vedkommende er dog brugt Pedersen & Schou, 1989, og til mældeerne Pedersen, 1968.

Ialt er der nu kendt 366 forskellige taxa fra Torø, heraf 3 Rubi (Brombær) og 31 Taraxacae (Mælkebøtter).

- Acer campestre (Navr) - 1966 (AH & AP) - !
- platanoides (Spids-Løn) - !
 - pseudoplatanus (Ahorn) - !
- Achillea millefolium (Alm. Røllike) - 1966 (AH & AP) - !
- Adoxa moschatellina (Desmerurt) - !
- Aegopodium podagraria (Skvalderkål) - !
- Aesculus hippocastanum (Hestekastanje) - !
- Aethusa cynapium (Hundepersille) - 1966 (AH & AP)
- Agrostis gigantea (Stortoppet Hvene) - !
- stolonifera (Krybende Hvene) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - tenuis (Alm. Hvene) - 1966 (AH & AP) - !
- Aira caryophylla (Udspærret Dværgbunke) - 1966 (AH & AP) - !
- praecox (Tidlig Dværgbunke) - 1966 (AH & AP) - !
- Alliaria petiolata (Løgkarse) - !
- Allium oleraceum (Vild Løg) - !
- scorodoprasum (Skov-Løg) - 1966 (AH & AP) - !
 - vineale (Sand-Løg) - 1966 (AH & AP) - !
- Amelanchier spicata (Aks-Bærmispel) - !
- Armophila arenarius (Hjælme) - 1966 (AH & AP) - !
- Anagallis arvensis (Rød Arve) - 1966 (AH & AP) - !
- Anchusa arvensis (Krumhals) - !
- Anemone nemorosa (Hvid Anemone) - !
- ranunculoides (Gul Anemone) - !
- Anthoxanthum odoratum (Vellugtende Gulaks) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- Anthriscus cerefolium (Gærde-Kørvel) - !
- sylvestris (Vild Kørvel) - 1966 (AH & AP) - !
- Anthyllis vulneraria (Rundbælg) - 1966 (AH & AP)
- Arabidopsis thaliana (Gåsemad) - !
- Archangelica litoralis (Strand-Kvan) - !
- Arctium lappa (Glat Burre) - 1966 (AH & AP) - !
- minus (Liden Burre) - !
- Arenaria serpyllifolia (Alm. Markarve) - 1966 (AH & AP) - !
- Armeria maritima (Engelskgræs) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- Armoracia rusticana (Peberrod) - 1966 (AH & AP) - !
- Arrhenatherum elatius (Draphavre) - 1966 (AH & AP) - !
- Artemisia campestris (Mark-Bynke) - 1966 (AH & AP) - !
- maritima (Strand-Malurt) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - vulgaris (Grå Bynke) - 1966 (AH & AP) - !
- Asparagus officinalis (Asparges) - 1983 (EV) - !

- Aster tripolium (Strand-Asters) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- Atriplex deltoidea (Tand-Mælde) - 1966 (AH & AP) - !
- glabriuscula (Tykbladet Mælde) - 1966 (AH & AP)
 - latifolia s. lat. (Spyd-Mælde) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - littoralis (Strand-Mælde) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - longipes s. lat. (Stilk-Mælde) - 1966 (AH & AP) !
 - patula (Svine-Mælde) - 1966 (AH & AP)
- Avena fatua (Flyve-Havre) - !
- Ballota nigra ssp. nigra (Rød Tandbæger) - 1966 (AH & AP) - !
- Bellis perennis (Tusindfryd) - 1966 (AH & AP) - !
- Betula pubescens (Dun-Birk) - !
- verrucosa (Vorte-Birk) - !
- Borago officinalis (Hjulkrone) - 1966 (AH & AP)
- Brassica campestris (Ager-Kål) - !
- Bromus hordeaceus ssp. hordeaceus (Blød Hejre) - 1966 (AH & AP) - !
- sterilis (Gold Hejre) - !
- Cakile maritima ssp. baltica (Østersø-Strandsennep) - 1966 (AH & AP) - !
- Calystegia sepium (Gærde-Snerle) - !
- Campanula rotundifolia (Liden Klokke) - 1966 (AH & AP) - !
- Capsella bursa-pastoris (Hyrdetaske) - 1966 (AH & AP) - !
- Cardamine pratensis ssp. pratensis (Engkarse) - !
- Carduus crispus (Kruset Tidsel) - 1966 (AH & AP)
- Carex arenaria (Sand-Star) - 1966 (AH & AP) - !
- distans (Fjernakset Star) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - extensa (Udspilet Star) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - nigra (Alm. Star) - 1966 (AH & AP)
 - otrubae (Sylt-Star) - 1966 (AH & AP) - !
 - spicata (Spidskapslet Star) - 1966 (AH & AP)
- Centaurea jacea (Alm. Knopurt) - 1966 (AH & AP) - !
- scabiosa (Stor Knopurt) - 1966 (AH & AP)
- Centaurium erythraea (Mark-Tusindgylden) - 1966 (AH & AP)
- Cerastium biebersteinii (Sommersne) - 1966 (AH & AP)
- fontanum ssp. triviale (Alm. Hønsetarm) - 1966 (AH & AP) - !
 - semidecandrum (Femhannet Hønsetarm) - 1966 (AH & AP) - !
- Chaerophyllum temulentum (Hulsvøb) - 1966 (AH & AP) - !
- Chamaenerion angustifolium (Gederams) - !
- Chamomilla recutita (Ægte Kamille) - 1983 (EV) - !
- suaveolens (Skive-Kamille) - 1966 (AH & AP) - !

- Chenopodium album (Hvidmelet Gåsefod) - 1966 (AH & AP) - !
- botryodes (Drue-Gåsefod) - !
 - glaucum (Blågrøn Gåsefod) - !
 - rubrum (Rød Gåsefod) - 1966 (AH & AP) - !
- Cichorium intybus (Cikorie) - 1966 (AH & AP)
- Cirsium arvense (Ager-Tidsel) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- - var. horridum - 1966 (AH & AP)
 - vulgare (Horse-Tidsel) - 1966 (AH & AP) - !
- Cochlearia danica (Dansk Kokleare) - !
- officinalis (Læge-Kokleare) - 1983 (EV)
- Conium maculatum (Skarntyde) - 1966 (AH & AP) - !
- Convallaria majalis (Liljekonval) - !
- Convolvulus arvensis (Ager-Snerle) - 1966 (AH & AP) - !
- Conyza canadensis (Kanadisk Bakkestjerne) - 1966 (AH & AP) - !
- Corydalis intermedia (Liden Lærkespore) - !
- Corylus avellana (Hassel) - !
- Crambe maritima (Strandkål) - 1966 (AH & AP) - !
- Crataegus monogyna (Engriflet Hvidtjørn) - 1966 (AH & AP) - !
- Crepis capillaris (Grøn Høgeskæg) - 1966 (AH & AP) - !
- Cynoglossum officinale (Hundetunge) - 1966 (AH & AP) - !
- Dactylis glomerata (Alm. Hundegræs) - 1966 (AH & AP) - !
- Deschampsia caespitosa (Mose-Bunke) - 1966 (AH & AP) - !
- Dianthus deltoides (Bakke-Nellike) - 1966 (AH & AP) - !
- Dryopteris filix-mas (Alm. Mangeløv) - !
- Eleocharis palustris ssp. vulgaris (Alm. Sumpstrå) - !
- Elytrigia junceiforme (Strand-Kvik) - 1966 (AH & AP) - !
- - x repens (Hybrid-Kvik) - 1966 (AH & AP) - !
 - repens (Alm. Kvik) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- Epilobium hirsutum (Lådden Dueurt) - 1966 (AH & AP) - !
- montanum (Glat Dueurt) - 1966 (AH & AP) - !
- Equisetum arvense (Ager-Padderok) - 1966 (AH & AP) - !
- palustre (Kær-Padderok) - !
- Erodium cicutarium (Hejrenæb) - 1966 (AH & AP) - !
- - ssp. dunense - 1966 (AH & AP)
- Erophila verna (Vår-Gæslingeblostm) - !
- Eryngium maritimum (Strand-Mandstro) - 1966 (AH & AP) - !
- Euonymus europaeus (Benved) - 1966 (AH & AP)
- Euphorbia helioscopia (Skærm-Vortemælk) - 1966 (AH & AP) - !
- Fagus sylvatica (Bøg) - !
- Festuca rubra ssp. rubra (Rød Svingel) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !

- Festuca ovina (Fåre-Svingel) - 1966 (AH & AP) - !
- rubra ssp. rubra (Rød Svingel) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - trachyphylla (Bakke-Svingel) - 1966 (AH & AP)
- Ficaria verna ssp. verna (Alm. Vorterod) - !
- Filago minima (Liden Museurt) - 1966 (AH & AP)
- vulgaris (Kugle-Museurt) - 1966 (AH & AP)
- Fraxinus excelsior (Ask) - !
- Fumaria officinalis (Læge-Jordrøg) - !
- Gagea lutea (Alm. Guldstjerne) - !
- Galeopsis bifida (Skov-Hanekro) - 1966 (AH & AP) - !
- tetrahit (Alm. Hanekro) - !
- Galium aparine (Burre-Snerre) - 1966 (AH & AP) - !
- mollugo (Hvid Snerre) - 1966 (AH & AP) - !
 - - x verum (Hybrid-Snerre) - !
 - odoratum (Skovmærke) - !
 - verum (Gul Snerre) - 1966 (AH & AP) - !
- Genista anglica (Engelsk Visse) - !
- Geranium molle (Blød Storkenæb) - 1966 (AH & AP) - !
- pusillum (Liden Storkenæb) - 1966 (AH & AP) - !
 - robertianum (Stinkende Storkenæb) - 1966 (AH & AP) - !
- Geum urbanum (Feber-Nellikerod) - 1966 (AH & AP) - !
- Glaux maritima (Sandkryb) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- Glechoma hederacea (Korsknap) - 1966 (AH & AP) - !
- Gnaphalium uliginosum (Sump-Evighedsblomst) - !
- Heracleum pubescens (Kæmpe-Bjørneklo) - 1966 (AH & AP) - !
- Herniaria glabra (Brudurt) - !
- Hieracium pilosella (Håret Høgeurt) - 1966 (AH & AP) - !
- Hippophaë rhamnoides (Havtorn) - 1966 (AH & AP)
- Holcus lanatus (Fløjlsgræs) - 1966 (AH & AP) - !
- Honckenia peploides (Strandarve) - 1966 (AH & AP) - !
- Hordeum murinum (Gold Byg) - 1966 (AH & AP)
- Hypericum maculatum (Kantet Perikon) - !
- perforatum (Prikbladet Perikon) - !
- Hypochoeris radicata (Alm. Kongepen) - 1966 (AH & AP) - !
- Inula helenium (Læge-Alant) - 1966 (AH & AP) - !
- Iris pseudacorus (Gul Iris) - 1966 (AH & AP) - !
- Jasione montana (Blåmunke) - 1966 (AH & AP) - !
- Juncus articulatus (Glanskapslet Siv) - 1966 (AH & AP)
- bufonius (Tudse-Siv) - 1966 (AH & AP)

- Juncus gerardi (Harril) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - ranarius (Klæg-Siv) - 1966 (AH & AP)
Knautia arvensis (Blåhat) - !
Lactuca muralis (Skov-Salat) - !
 - serriola (Tornet Salat) - !
 - tatarica (Strand-Salat) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
Lamium amplexicaule (Liden Tvetand) - !
 - purpureum (Rød Tvetand) - 1966 (AH & AP) - !
Lapsana communis (Haremad) - !
Leontodon autumnalis (Høst-Borst) - 1966 (AH & AP) - !
Leucanthemum vulgare (Hvid Okseøj) - !
Leymus arenarius (Marehalm) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
Lilium martagon (Krans-Lilje) - !
Linaria vulgaris (Alm. Torskemund) - 1966 (AH & AP) - !
Lolium perenne (Alm. Rajgræs) - 1966 (AH & AP) - !
Lonicera periclymenum (Alm. Gedeblad) - 1966 (AH & AP) - !
Lotus corniculatus (Alm. Kællingetand) - 1966 (AH & AP) - !
 - tenuis (Smalbladet Kællingetand) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
Lycium barbarum (Bukketorn) - 1966 (AH & AP) - !
Lythrum salicaria (Kattehale) - 1966 (AH & AP) - !
Malus x domestica (Sød-Æble) - !
Malva neglecta (Rundbladet Katost) - 1966 (AH & AP)
 - sylvestris (Alm. Katost) - 1966 (AH & AP) - !
Medicago lupulina (Humble-Sneglebælg) - 1966 (AH & AP) - !
 - sativa (Lucerne) - 1966 (AH & AP)
Mentha spicata (Grøn Mynte) - 1966 (AH & AP)
Mercurialis perennis (Alm. Bingelurt) - !
Milium effusum (Miliegræs) - !
Moehringia trinervia (Skovarve) - !
Myosotis arvensis (Mark-Forglemmigej) - !
Oenothera biennis (Toårig Natlys) - 1966 (AH & AP)
 - erythrosepala (Kampe-Natlys) - !
Ononis repens (Mark-Krageklo) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - spinosa (Strand-Krageklo) - 1966 (AH & AP)
Ornithopus perpusillus (Liden Fugleklo) - 1966 (AH & AP) - !
Papaver argemone (Kølle-Valmue) - 1966 (AH & AP)
 - dubium (Gærde-Valmue) - 1966 (AH & AP) - !
Phleum pratense (Eng-Rottehale) - 1966 (AH & AP) - !
Phragmites australis (Tagrør) - 1966 (AH & AP) - !

- Picea glauca (Hvid-Gran) - !
- Pimpinella saxifraga (Alm. Pimpinelle) - 1966 (AH & AP) - !
- Pinus contorta (Contorta-Fyr) - !
- nigra var. austriaca (Østrigsk Fyr) - !
 - sylvestris (Skov-Fyr) - !
- Plantago coronopus (Fliget Vejbred) - 1966 (AH & AP) - !
- lanceolata (Lancet-Vejbred) - 1966 (AH & AP) - !
 - major (Glat Vejbred) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - - ssp. intermedia (Liden Vejbred) - 1966 (AH & AP)
 - maritima (Strand-Vejbred) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- Poa annua (Enårig Rapgræs) - !
- nemoralis (Lund-Rapgræs) - !
 - pratensis ssp. irrigata (Blågrøn Rapgræs) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - - ssp. pratensis (Eng-Rapgræs) - 1966 (AH & AP) - !
 - trivialis (Alm. Rapgræs) - 1966 (AH & AP)
- Polygonum aviculare ssp. aviculare (Alm. Vej-Pileurt) - 1966 (AH & AP) - !
- convolvulus (Snerle-Pileurt) - 1966 (AH & AP) - !
 - lapathifolium ssp. pallidum (Bleg Pileurt) - 1966 (AH & AP) -
 - persica (Fersken-Pileurt) - !
- Populus alba (Sølv-Poppel) - !
- x berolinensis (Berliner-Poppel) - !
 - x canadensis cv. serotina (Landevejs-Poppel) - !
 - x candicans (Ontarisk Poppel) - !
- Potamogeton natans (Svømmende Vandaks) - 1966 (AH & AP)
- Potentilla anserina (Gåse-Potentil) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- argentea ssp. argentea (Sølv-Potentil) - 1966 (AH & AP) - !
 - - ssp. demissa - 1966 (AH & AP)
 - reptans (Krybende Potentil) - 1966 (AH & AP) - !
- Prunella vulgaris (Alm. Brunelle) - 1966 (AH & AP) - !
- Prunus avium (Fugle-Kirsebær) - !
- cerasifera (Mirabel) - !
 - spinosa (Slåen) - 1966 (AH & AP) - !
- Puccinellia distans (Udspærret Annelgræs) - 1966 (AH & AP)
- maritima (Strand-Annelgræs) - 1966 (AH & AP) - !
 - suecica (Slap Annelgræs) - 1966 (AH & AP) - !
- Pulmonaria obscura (Alm. Lungeurt) - !
- Quercus robur (Stilk-Eg) - !
- Ranunculus acris (Bidende Ranunkel) - !
- repens (Lav Ranunkel) - 1966 (AH & AP)
 - sceleratus (Tigger-Ranunkel) - 1966 (AH & AP) - !
- Raphanus raphanistrum (Kiddike) - 1966 (AH & AP) - !

- Ribes uva-crispa (Stikkelsbær) - !
- Roegneria canina (Hunde-Kvik) - !
- Rosa canina ssp. canina (Glat Hunde-Rose) - 1966 (AH & AP) - !
- ssp. dumetorum (Håret Hunde-Rose) - 1966 (AH & AP)
 - dumalis ssp. dumalis (Blågrøn Rose) - 1966 (AH & AP)
 - obtusifolia (Rubladet Rose) - 1966 (AH & AP) - !
 - rubiginosa (Æble-Rose) - 1966 (AH & AP) - !
 - rugosa (Rynket Rose) - 1966 (AH & AP) - !
- Rubus egregius (Brombær, sect. Rubus) - 1966 (AH & AP) - !
- radula (Brombær, sect. Rubus) - !
 - vestitus (Brombær, sect. Rubus) - 1966 (AH & AP) - !
- Rumex acetosa (Alm. Syre) - 1983 (EV) - !
- acetosella (Rødknæ) - 1966 (AH & AP) - !
 - crispus (Kruset Skræppe) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - hydrolapathum (Vand-Skræppe) - 1983 (EV)
 - palustris (Sump-Skræppe) - 1966 (AH & AP)
- Ruppia cirrhosa (Langstilket Havgræs) - !
- Sagina maritima (Strand-Firling) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- nodosa (Knude-Firling) - 1966 (AH & AP) - !
 - procumbens (Alm. Firling) - 1966 (AH & AP) - !
- Salicornia europaea (Alm. Salturt) - 1966 (AH & AP) - !
- ramosissima (Kortakset Salturt) - 1966 (AH & AP) - !
- Salsola kali ssp. kali (Sodaurt) - 1966 (AH & AP)
- Sambucus nigra (Alm. Hyld) - 1966 (AH & AP) - !
- Sarothamnus scoparius (Gyvel) - 1966 (AH & AP) - !
- Saxifraga granulata (Kornet Stenbræk) - !
- Scirpus maritimus (Strand-Kogleaks) - 1966 (AH & AP) - !
- tabernaemontani (Blågrøn Kogleaks) - !
- Scleranthus annuus ssp. annuus (Enårig Knavel) - 1966 (AH & AP)
- ssp. polycarpus (Bakke-Knavel) - !
- Scrophularia nodosa (Knoldet Brunrod) - !
- umbrosa (Vand-Brunrod) - 1966 (AH & AP)
- Sedum acre (Bidende Stenurt) - 1966 (AH & AP) - !
- Senecio jacobaea (Eng-Brandbæger) - 1966 (AH & AP) - !
- sylvaticus (Skov-Brandbæger) - 1966 (AH & AP) - !
 - vernalis (Vår-Brandbæger) - 1966 (AH & AP) - !
 - viscosus (Klæbrig Brandbæger) - 1966 (AH & AP) - !
 - vulgaris (Alm. Brandbæger) - 1966 (AH & AP) - !
- Sherardia arvensis (Blåstjerne) - 1966 (AH & AP)
- Silene alba (Aften-Pragtstjerne) - 1966 (AH & AP) - !
- dioica (Dag-Pragtstjerne) - !

- Silene vulgaris ssp. vulgaris (Blæresmælde) - 1966 (AH & AP) - !
- Sisymbrium officinale (Rank Vejsennep) - 1966 (AH & AP) - !
- Solanum dulcamara (Bittersød Natskygge) - 1966 (AH & AP) - !
- nigrum (Sort Natskygge) - 1966 (AH & AP) - !
- Sonchus arvensis (Ager-Svinemælk) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- asper (Ru Svinemælk) - 1966 (AH & AP) - !
- oleraceus (Alm. Svinemælk) - 1966 (AH & AP) - !
- palustris (Kær-Svinemælk) - 1966 (AH & AP) - !
- Spergula arvensis (Spergel) - 1966 (AH & AP) - !
- Spergularia marina (Kødet Hindeknæ) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- media (Vingefrøet Hindeknæ) - 1966 (AH & AP) - !
- Stachys palustris (Kær-Galtetand) - 1966 (AH & AP) - !
- sylvatica (Skov-Galtetand) - 1966 (AH & AP) - !
- Stellaria graminea (Græsbladet Fladstjerne) - 1966 (AH & AP) - !
- holostea (Stor Fladstjerne) - !
- media (Alm. Fuglegræs) - 1966 (AH & AP) - !
- Suaeda maritima (Strandgåsefod) - 1966 (AH & AP) - !
- Syringa vulgaris (Syrén) - !
- Tanacetum vulgare (Rejnfan) - 1966 (AH & AP) - !
- Taraxacum, sect. Erythrosperma (Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte) 1966 (AH & AP)
- Taraxacum brachyglossum !
- fulvum !
- Taraxacum, sect. Obliqua (Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte):
- Taraxacum platyglossum !
- Taraxacum, sect. Celtica (Eng-Mælkebøtte):
- Taraxacum gelertii !
- Taraxacum, sect. Hamata (Krogfliget Mælkebøtte):
- Taraxacum atactum !
- hamatiforme !
- Taraxacum, sect. Ruderalia (Fandens Mælkebøtte):
- Taraxacum alatum !
- cordatum !
- croceiflorum !
- cyanolepis !
- dahlstedtii !
- densilobum !
- dilaceratum !
- distinctilobum !
- exacutum !
- fasciatum !

- Taraxacum hemicyclum !
- laeticolor !
 - lingulatum !
 - mimulum !
 - ostenfeldii !
 - pallesces !
 - pannulatum !
 - planum !
 - polyodon !
 - pseudoretroflexum !
 - purpureum !
 - rhodopodum !
 - sellandii !
 - subdahlstedtii !
 - xanthostigma !
- Teesdalia nudicaulis (Flipkrave) - 1966 (AH & AP) - !
- Thuja plicata (Kampe-Thuja) - !
- Thymus pulegioides (Bredbladet Timian) - 1966 (AH & AP)
- Tilia cordata (Småbladet Lind) - !
- Torilis japonica (Hvas Randfrø) - 1966 (AH & AP)
- Tragopogon pratensis ssp. pratensis (Eng-Gedeskæg) - !
- Trifolium arvense (Hare-Kløver) - 1966 (AH & AP) - !
- campestre (Gul Kløver) - 1966 (AH & AP) - !
 - dubium (Fin Kløver) - !
 - fragiferum (Jordbær-Kløver) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - medium (Bugtet Kløver) - 1966 (AH & AP)
 - pratense (Rød Kløver) - 1966 (AH & AP)
 - repens (Hvid-Kløver) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
 - striatum (Stribet Kløver) - 1966 (AH & AP)
- Triglochin palustre (Kær-Trehage) - !
- maritimum (Strand-Trehage) - 1966 (AH & AP) - 1983 (EV) - !
- Tripleurospermum inodorum (Lugtløs Kamille) - 1966 (AH & AP) - !
- maritimum ssp. salinum (Alm. Strandkamille) - 1966 (AH & AP) - !
- Tussilago farfara (Følfod) - 1966 (AH & AP) - !
- Ulmus glabra (Skov-Ælm) - 1966 (AH & AP) - !
- Urtica dioica (Stor Nælde) - 1966 (AH & AP) - !
- urens (Liden Nælde) - 1966 (AH & AP)
- Valerianella locusta (Tandfri Vårsalat) - !
- Verbascum thapsus (Filtbladet Kongelys) - 1966 (AH & AP)
- Veronica arvensis (Mark-Ærenpris) - 1966 (AH & AP) - !

Veronica chamaedrys (Tveskægget Ærenpris) - !

- hederifolia ssp. hederifolia (Vedbend-Ærenpris) - !

Vicia angustifolia (Smalbladet Vikke) - !

- - ssp. segetalis - 1966 (AH & AP)

- cracca (Muse-Vikke) - 1966 (AH & AP) - !

- hirsuta (Tofrøet Vikke) - 1966 (AH & AP) - !

- lathyroides (Vår-Vikke) - !

- sativa (Foder-Vikke) - !

Viola arvensis (Ager-Stedmoderblomst) - 1966 (AH & AP) - !

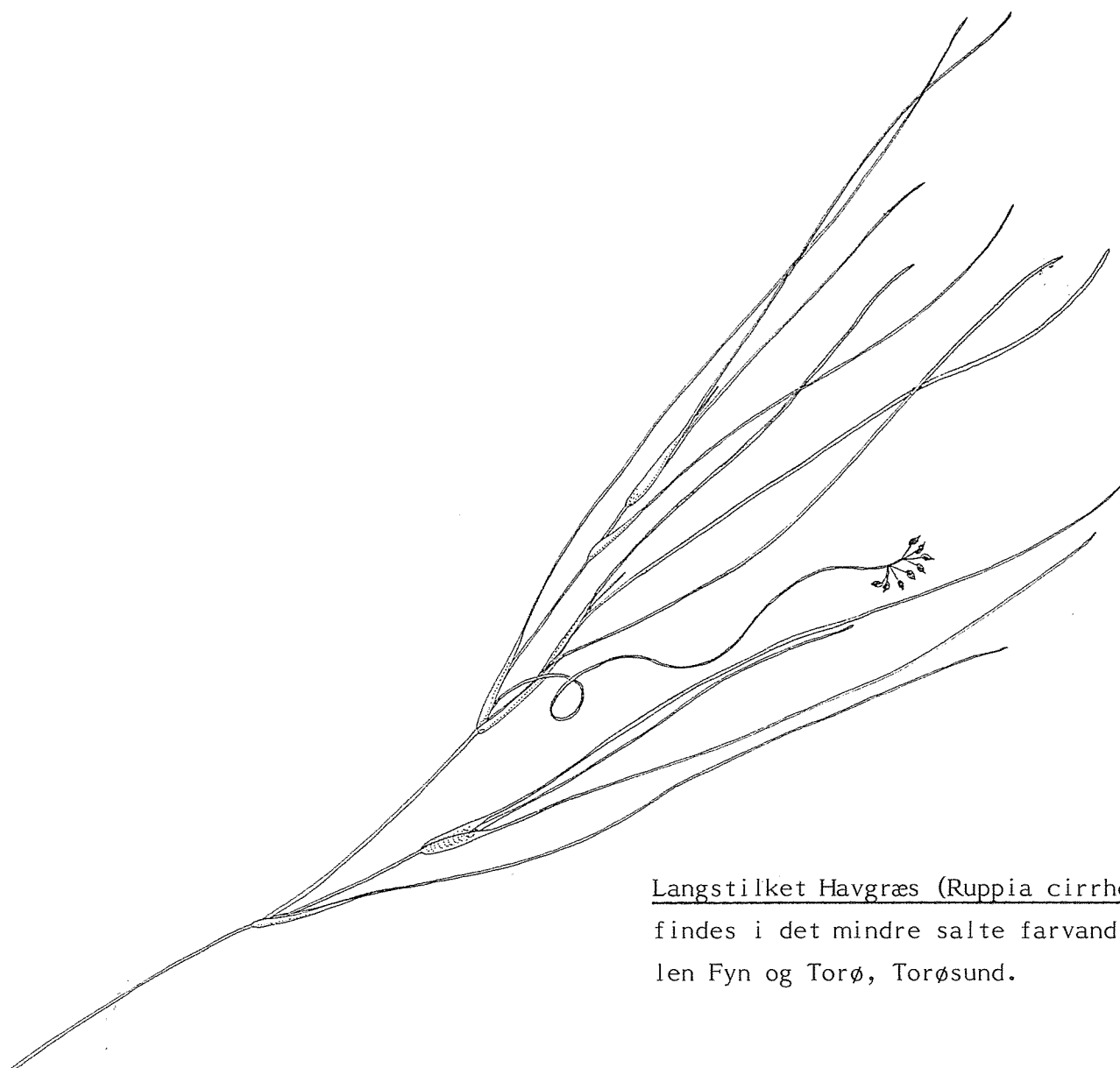
- canina (Hunde-Viol) - !

- odorata (Marts-Viol) - !

- reichenbachiana (Skov-Viol) - !

- tricolor ssp. tricolor (Alm. Stedmoderblomst) - 1966 (AH & AP) - !

Zostera marina (Alm. Bændeltang) - 1966 (AH & AP)

Langstilket Havgræs (Ruppia cirrhosa)
findes i det mindre salte farvand mellem Fyn og Torø, Torø Sund.

Citeret litteratur

Andersen, N., B. Staugård Nielsen & H. Rasmussen, 1977: Øerne omkring Fyn. - Torø: 26. - København.

Hansen, K. (red.), 1988: Dansk Feltflora, 4. opl. - København.

Tak

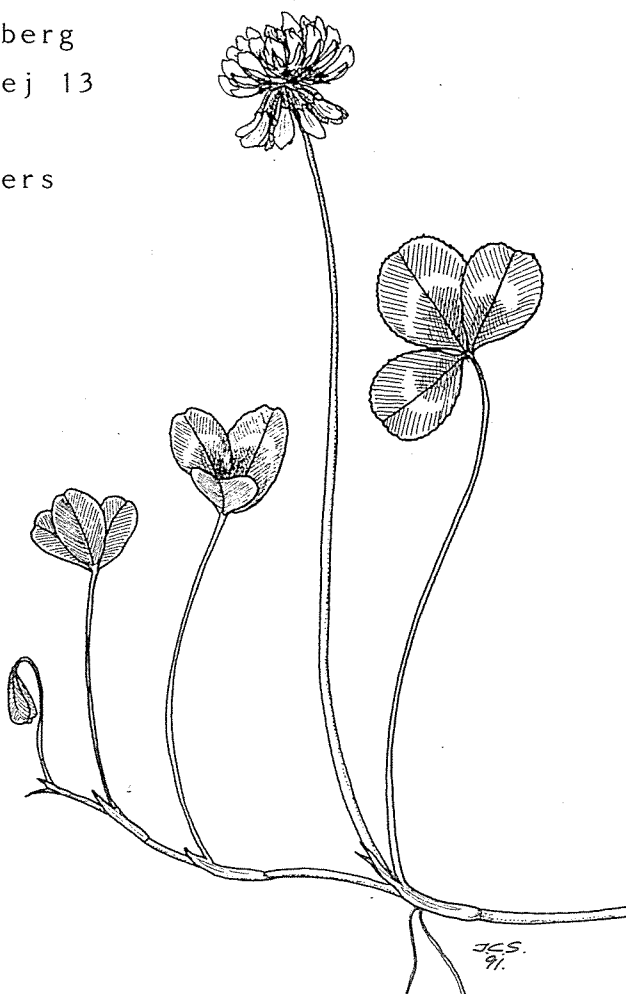
Universitetslektor Alfred Hansen, rådgivende biolog Bernt Løjtnant og seminarielektor Anfred Pedersen takkes for deres kommentarer til manuskriptet. Alfred Hansen, Anfred Pedersen og lærer Hans Øllgaard takkes for deres hjælp i forbindelse med bestemmelse eller verifikation af en række planteindsamlinger. Biolog Erik Vinther, Landskabsafdelingen i Fyns Amtskommune takkes for oplysninger om floraen på Torø. Lærer Jens Chr. Schou takkes på det varmeste, fordi hans tegninger måtte benyttes i ø-floraen.

Fyns Amtskommune, Landskabsafdelingen, takkes for velvillig økonomisk støtte til vore fynske ø-undersøgelser.

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

Hvid Kløver (Trifolium repens)

er ikke nogen helt almindelig plante på Torø. Den findes især på den øvre del af strandengene, ved og på vejene (uasfalterede) samt på den eneste, tilbageværende mark, som afgræsses af et mindre antal heste.

HIDTIDIGE OG AKTUELLE Ø-UNDERSØGELSER

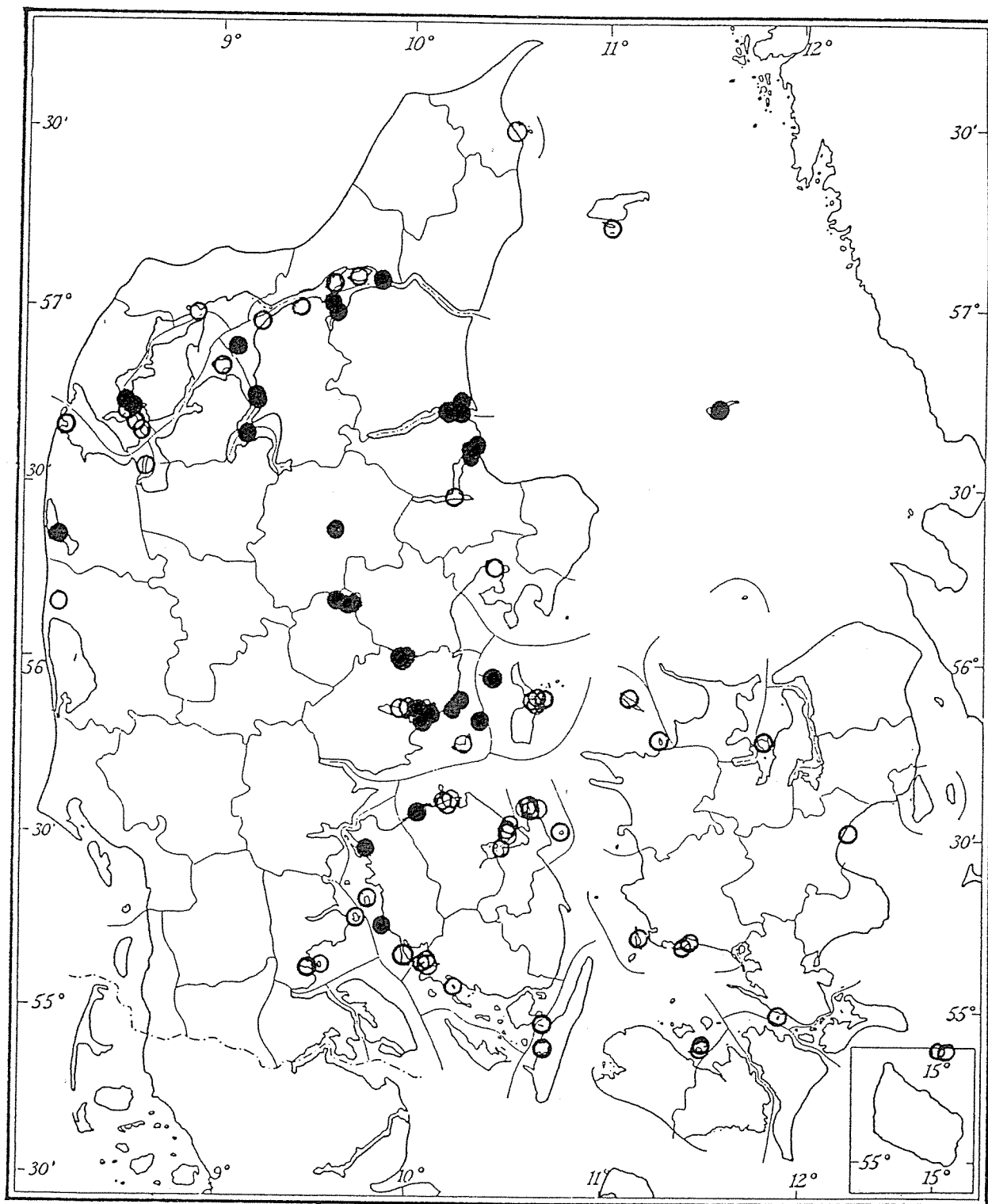
Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer eller ø-grupper. (BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

1. Anholt (1981). - (BL & EW).
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). - (BL & EW).
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). - (BL & EW).
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). - (BL & EW).
5. Mellempolde i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). - (BL & EW).
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). - (BL & EW).
7. Alrø i Horsens Fjord (1985) - (EW).
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). - (EW).
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). - (BL & EW).
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). - (EW).
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). - (EW).
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). - (EW).
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). - (BL & EW).
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). - (BL).
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). - (EW).
16. Fjandø i Nissum Fjord (1986). - (EW).
17. Egholm i Limfjorden ved Ålborg (1986). - (BL & EW).
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). - (BL & EW).
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). - (EW).
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). - (EW).
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). - (EW).
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1987). - (EW).
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). - (BL & EW).
24. Livø i Limfjorden (1988). - (BL & EW).
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). - (EW).
26. Lilleø, Bregneø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). - (EW).
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). - (EW).
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). - (EW).
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). - (EW).
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). - (BL & EW).
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). - (BL & EW).
32. Tunø ved Samsø (1991). - (BL & EW).
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). - (EW).
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). - (EW).

Siden 1981 er der endvidere foretaget floristiske undersøgelser - med henblik på udarbejdelse af floralister med noter - på følgende øer eller ø-grupper - regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Gjølv ved Limfjorden nordvest for Ålborg.
 Øland ved Limfjorden vest for Gjølv.
 Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund.
 Friggøerne ved Løgstør.
 Fur i Limfjorden.
 Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm.

Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm.
 Piggen i Randers Fjord nord for Uggelhuse.
 Kalø i Kalø Vig.
 Hindø i Stadil Fjord.
 Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
 Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
 Kyholm vest for Lindholm.
 Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
 Vorsø i Horsens Fjord.
 Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
 Orø i Isefjorden.
 Nekselø i Nekselø Bugt.
 Endelave sydvest for Samsø.
 Dræet syd for Æbelø ved Bogense.
 Ejlinge sydvest for Æbelø ved Bogense.
 Drættegrund sydvest for Æbelø ved Bogense.
 Mejlø ved Hindsholm.
 Bogø ved Hindsholm.
 Vejlø ved Hindsholm.
 Vejlø Kalv ved Hindsholm.
 Ølseagle Revle i Køge Bugt.
 Holmene ved Drejet i Odense Fjord.
 Ægholm ved Hofmansgave i Odense Fjord.
 Trindelen ved Hofmansgave i Odense Fjord.
 Learmer ved Hofmansgave i Odense Fjord.
 Kyholm syd for Learmer i Odense Fjord.
 Tornø i Odense Fjord.
 Rømsø i Store Bælt.
 Bågø i Lille Bælt nordvest for Assens.
 Årø i Lille Bælt nordvest for Assens.
 Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
 Glænø i Holsteinborg Nor sydøst for Skælskør.
 Ornø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
 Helnæs nordvest for Fåborg.
 Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Horsehoved i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Illunø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Barsø i Lille Bælt nordvest for Als.
 Kalvø i Genner Bugt vest for Barsø.
 Bjørnø syd for Fåborg.
 Masnedø ved Vordingborg.
 Siø mellem Tåsinge og Langeland.
 Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
 Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
 Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
 Christiansø ved Bornholm.
 Frederiksø ved Bornholm.

● : øer, for hvilke BL & EW har udarbejdet floralister med noter.

○ : øer, på hvilke BL & EW siden 1981 har foretaget floristiske undersøgelser med henblik på udarbejdelse af totalfloralister med noter om bl.a. særlige floristiske forhold, aktuelle trusler samt plejebehov.

Iøvrigt henvises til afsnittet om vore hidtidige og aktuelle ø-undersøgelser.